

Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formu (SZTÖ-KF): Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Leisure Attitude Scale Short Form (LAS-SF): Turkish Validity and Reliability Study

Levent ÖNAL¹ , Fatih BEDİR¹

¹Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Erzurum, Türkiye.

Özet

Çalışmada Ragheb ve Beard (1982) tarafından geliştirilmiş olan “Serbest Zaman Tutum Ölçeği”nin (36 Madde), 2013 yılında Teixeira ve Freire tarafından revize edilerek hazırlanan kısa formunun (18 Madde) Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Çalışma Serbest Zaman Tutum Ölçeği Kısa Formunun Türkçe güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasının yapıldığı metodolojik bir araştırmadır. Form genç yetişkinlerin serbest zamana karşı tutumlarını değerlendirici nitelikte tasarlanmıştır. Madde sayısının orijinal ölçeğe göre daha az sayıda olması (18 madde) kullanım kolaylığı açısından Türkçe literatüre katkı sayılabileceği düşünülmektedir. Orijinal ölçek çalışmasında, lise ve üniversite öğrencileri vurgusu dikkate alınarak uyarlama çalışmasında farklı bir kültürde aynı deneyime sahip olan örneklem üzerinden çalışma yürütülmüştür. Toplam 221 katılımcıdan veri toplanmış, eksik ya da hatalı olduğu düşünülen 31 katılımcıya ait ölçek cevapları değerlendirilmeye dâhil edilmemiştir. Faktör yapısının özelliklerini tespit etmek amacıyla açıklayıcı faktör analizi ve bunun sonucu ortaya çıkan üç faktörlü yapının örneklem verisine iyi uyum gösterip göstermediğini anlamak amacıyla da doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Serbest Zaman Tutum Ölçeği – Kısa Formu’nun (SZTÖ-KF) genç yetişkin bireylerin serbest zaman tutumlarının belirlenmesinde geçerli-güvenilir bir ölçek olarak kullanılabileceği belirlenmiştir. Ölçeğin uygulanmasında bireylerin aldığı toplam puanın yüksek olması bireylerin serbest zaman tutumlarının yüksek olduğunu, düşük puanın ise tutumlarının düşük olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman, Tutum, Ölçek.

Abstract

In the study, it was aimed to conduct the Turkish validity and reliability study of the 18-item short form of the "Leisure Attitude Scale" developed by Ragheb and Beard (1982) with 36 items, revised and prepared by Teixeira and Freire in 2013. The form was designed to measure young adults' attitudes towards leisure time. It is thought that the number of items being less than the original scale (18 items) will contribute to the Turkish literature in terms of ease of use. This is a methodological study in which the Turkish reliability and validity study of the Leisure Attitude Scale Short Form was conducted. Considering the emphasis on high school and university students in the original scale study, the adaptation study was conducted on a sample that had the same experience in a different culture. Data were collected from a total of 221 participants, and the scale answers of 31 participants, which were thought to be incomplete or erroneous, were not included in the evaluation. At the stage of construct validity, explanatory factor analysis was used to determine the characteristics of the factor structure, and confirmatory factor analysis was conducted to understand whether the 3-factor structure resulting from EFA was in good agreement with the sample data. It has been determined that the Leisure Attitude Scale-Short Form (LAS-SF) can be used as a valid-reliable scale in determining the leisure time attitudes of young adult individuals. A high total score in the application of the scale indicates that individuals have high leisure time attitudes, and low scores indicate low attitudes.

Keywords: Leisure time, Attitude, Scale.

Spor ve Bilim Dergisi 01(01):27-39
Sorumlu yazar: Levent ÖNAL, 0000-0003-4453-1965, levent.onal@atauni.edu.tr

Künye: Önal, L. & Bedir, F. (0000). Serbest zaman tutum ölçeği kısa formu (SZTÖ-KF):Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Spor ve Bilim Dergisi, 1(1), 27-39.

Tarihler:
Geliş: 15.02.2023
Kabul: 17.03.2023
Yayın: 28.04.2023

GİRİŞ

Gün geçtikçe yaşamın içerisinde kendine daha fazla yer bulan teknoloji, zaman kullanımını oldukça fazla etkilemektedir. Bununla birlikte zaman kullanımı etkileyen doğrudan ve dolaylı birçok neden sıralanabilir. Fakat üzerinde durulması gereken; günümüz dünyasında zaman kavramının her geçen gün daha fazla önem kazandığıdır. Modern yaşamın hızı ve ritmi arttıkça, yirmi dört saatlik bir gün her zamankinden daha yoğun hale dönüşebilmektedir. Bununla birlikte insanların zamana karşı yarışı da aynı şekilde artabilmektedir. “Zaman” içerisinde kendine yer bulan “serbest zaman” kavramının ise bireylerin yaşamına doğrudan ya da dolaylı olarak etki ettiği görülmektedir (Kara ve ark., 2018). Serbest zaman çalışmaları incelendiğinde, insanların serbest zamanlarını davranış ve deneyimle nasıl doldurmayı ve yapılandırmayı seçtikleri görülebilmektedir. Ayrıca bu seçimleri neden yaptıklarına yönelik ve refah üzerindeki etkisi de göze çarpmaktadır (Mannel & Kleiber, 2020). Bilimsel araştırmalar, özellikle yapılandırılmış serbest zaman etkinliklerinin uygulanmasıyla ilgili olarak, bireylerin fiziksel ve psikolojik iyi oluşuna katkısını kanıtlamıştır (Freire & Teixeira, 2018). Bununla birlikte Chen ve ark. (2013), serbest zamanın küresel toplumda bireyler için zevk ve başarı duygusu yaşamada önemli bir rol oynadığını açıklamıştır. Birçok farklı disiplin alanında incelemeye konu olan ve araştırmaları devam eden serbest zaman, insan yaşamında farklı olgularla karşılaşılmaktadır (Silk ve ark., 2017). Tatminlik (Mouratidis, 2019; Rosa ve ark., 2019; Zhou ve ark., 2021), engeller (Cho & Price, 2018; Sevic & Eskiler, 2020; Kono ve ark., 2021) ve yönetim (Roomy, 2019; Korol ve ark., 2020; Wilson ve ark., 2022) gibi alanlarda çokça incelenen serbest zamanın, tüm olgularının başında tutumla incelenmesinin gerekliliği göz ardı edilmemelidir. Genel olarak serbest zaman alışveriş, yemek, tüketim, oyun, seyahat etmek, rahatlamak, egzersiz yapmak, izleyici olmak, sosyalleşmek, bahçıvanlık yapmak, örgü örmek ve parti yapmakla sınırlı olmayan çok sayıda biçim içerebilmektedir. Dans etme, dinleme, okuma, çeşitli mekânlarda zaman geçirmek; daha özel olarak ele alındığında serbest zaman toplumsal gücün operasyonlarıyla ilişkili olarak somutlaştırılabilir, temsil edilebilir ve deneyimlenebilir (Silk ve ark., 2017). Sosyal yaşamda bireyin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak sergilediği tutumlar temsil ve deneyimlerin bir yansıması olarak düşünülmelidir. Sosyal faydalar, yeni arkadaşlıklar ve ilişkiler kurulmasını, diğer insanlar tarafından dikkate alınmasını, insanların duygularını anlamalarını ve başkalarının güvenini kazanmayı içerir (Eskiler ve ark., 2019). Tüm yaklaşımlarla birlikte bireylerin serbest zaman etkinliklerine katılımında istekliliğin veya yatkınlığın belirlenmesinde önemli unsurlardan birinin tutum olabileceği ortaya çıkarılmıştır (Akgül & Gürbüz, 2011; Deng ve ark., 2005; Ragheb & Beard, 1982; Teixeira & Freire, 2013). Hem eğitim hem de psikoloji araştırmalarında

ölçülmesi gereken en yaygın duyuşsal özelliklerden biri tutum olarak ifade edilmektedir (Güler & Ayan, 2020; Teixeira & Freire, 2013). Tutum, yaşam deneyimleri sonucunda oluşan, bireyin tüm nesne ve durumlara ilişkin davranışlarını etkileme veya yönlendirme gücüne sahip olan duygusal ve zihinsel bir hazırlıktır (Tavşancıl, 2005). Serbest zaman tutumu, serbest zaman için olumlu ya da olumsuz bilişsel ve serbest zaman hayatıyla yüzleşmeye hazır durum olarak anlaşılabilir (Tsai ve ark., 2014). Yetişkin yaş grubu daha önemli olarak ifade edilmesine rağmen tüm yaş gruplarında olumlu serbest zaman tutumu, daha sağlıklı bir yaşam tarzı, daha fazla serbest zaman aktivitelerine katılım ve daha az can sıkıntısı ile ilişkilendirilmiştir (Searle & Iso-Ahola, 1988; Carpenter & Patterson, 2004). Serbest zamanın sağlığa katkıda bulunduğu (Dupuis & Alzheimer, 2008; Lee ve ark., 2018), bu nedenle serbest zaman tutumu bireylerin yaşamında memnuniyetin önemli bir belirleyicisi olarak düşünülmektedir (Ragheb & Tate, 1993; Orsega-Smith ve ark., 2007; Lee ve ark., 2018). Tüm bu gerekçelerle birlikte serbest zaman tutumu, serbest zamanın yararlarını anlamak için önemli bir anahtardır (Ragheb & Tate, 1993; Tsai ve ark., 2014).

Serbest zaman alanında yapılan ölçek geliştirme ve kültürlere adaptasyon çalışmaları gün geçtikçe gelişim göstermektedir (Deng ve ark., 2005; Chiu & Kayat, 2010; Moghadam, 2011; Trang & Lee, 2018; Isik & Demirel, 2018; Pérez-de la Cruz ve ark., 2022). Bununla birlikte ölçeklerin güvenilirliği ve geçerliliği azaltmadan kısa versiyon ölçekler geliştirmek ve doğrulamak için de serbest zaman araştırma alanında artan bir ilgi vardır (Hsieh, 1998; Teixeira & Freire, 2018). Kısa versiyon ölçeklerin daha fazla tercih edilmesinin ana nedeni, daha büyük örneklemelerin değerlendirilmesini kolaylaştıran, eksik veri ve ret oranlarını azaltan daha hızlı uygulama olasılığına sahip olmasıdır (Stanton ve ark., 2002).

Bu çalışmanın amacı Ragheb ve Beard (1982) tarafından geliştirilmiş olan boş zaman tutum ölçeğinin (36 madde), 2013 yılında Teixeira ve Freire tarafından revize edilerek hazırlanan kısa formunun (18 madde) Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Form genç yetişkinlerin serbest zamana karşı tutumlarını değerlendirici nitelikte tasarlanmıştır. Madde sayısının orijinal ölçeğe göre daha az sayıda olması (18 madde) kullanım kolaylığı açısından Türkçe literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Uygulama çalışmalarına etik kurul onayı alınması neticesinde başlanmıştır. Çalışmaya katılan bireylerin onamları alınmıştır.

Çalışma Tasarımı

Bu çalışma serbest zaman tutum ölçeği kısa formunun Türkçe güvenilirlik ve geçerlilik araştırmasının yapıldığı metodolojik bir çalışmadır.

Katılımcılar/Araştırma Grubu

Orijinal ölçek çalışmasında, lise ve üniversite öğrencileri vurgusu dikkate alınarak uyarlama çalışmasında farklı bir kültürde aynı popülasyona sahip olan örneklem üzerinden çalışma yürütülmüştür. Atatürk üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler çalışmanın katılımcılarını oluşturmaktadır. AFA ve DFA için iki farklı örneklem üzerinden işlemler yürütülmüştür. AFA için birinci örneklem grubu 122 kişiden oluşmaktadır (72 erkek – 50 kadın) (Tablo 1). İkinci aşamada ise yeni bir veri setinde toplam 221 katılımcıdan (126 erkek – 95 kadın) veri toplanmış, eksik ya da hatalı olduğu düşünülen 31 katılımcıya ait ölçek cevapları değerlendirilmeye dâhil edilmemiştir. Toplamda 190 (118 erkek- 72 kadın) katılımcıya ait verilerle DFA ölçümleri gerçekleştirilmiştir.

İstatistiksel Analiz

Boş Zaman Tutum Ölçeği (BZTÖ)

İlk olarak Ragheb ve Beard (1982) ile geliştirilmiş olan boş zaman tutum ölçeği 2010 yılında Akgül ve Gürbüz tarafından Türkçe literatüre kazandırılmıştır. 5’li likert tipinden oluşan ölçek toplamda 3 boyut ve 36 maddeden oluşturulmuştur. Daha sonra anket uygulamalarında kolaylık sağlamak amacıyla Ragheb ve Beard (1982) tarafından geliştirilen 36 maddeli ölçek Teixeira ve Freire (2013) tarafından revize edilerek 18 maddeden oluşan bir ölçek formuna dönüştürülmüştür. Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır. Boyutlar: bilişsel, duyuşsal ve davranışsal şeklindedir.

Çeviri Aşaması

Çeviri çalışması Brislin ve ark. (1973), tarafından önerilen çeviri-yeniden çeviri tekniği dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Ölçek maddeleri ana dilinden (İngilizce) Türkçe diline tercüme edilmiş ve sonrasında, Türkçe ve İngilizce diline hâkim dil uzmanı kişilerce değerlendirmeye alınmıştır. Değerlendirme sonucunda oluşturulmuş Türkçe ölçek, önceki dil uzmanlarından farklı olan uzmanlar tarafından tekrar İngilizce diline çevrilmiştir. Ardından

özgün ölçekle (ana dil) karşılaştırılması amacıyla farklı iki uzman görüşü ile değerlendirilerek çeviri kontrolleri sağlanmıştır. Türkçe'ye göre anlam bütünlüğünü bozduğu düşünülen, anlaşılması güç veya hatalı olarak ifade edilen maddeler düzeltilerek daha anlaşılabilir ve anlam bütünlüğünü sağlayan hale getirilmiştir. Ölçeğin genel uygulamasına geçmeden önce Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 50 kişi aracılığıyla ön teste tabi tutulmuştur. Türk kültürüne uyumluluğu değerlendirilerek son halini alan ölçeğin genel olarak uygulanmasına karar verilmiştir.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

İlk analiz kısmında, ölçeğe ait tanımlayıcı istatistikleri Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve güvenilirlik analizleri SPSS 24.0 sürümü kullanılarak analiz edildi (Tablo 1). Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett'in küresellik testi (BKT) ilk olarak AFA ile ilgili varsayımları sağlamak için incelenmiştir (Kaiser, 1974). Daha sonra iç tutarlılığı incelemek için belirlenen faktörler için Cronbach alfa katsayıları hesaplanmıştır. İç tutarlılığı belirlemek için “,70” kriteri kullanılmıştır (Cronbach, 1951). Açıklayıcı Faktör Analizinin amacı, değişkenlerin hangi faktör altında kümelendiğini belirlemektir (Şekil 1). AFA sonucunda değeri “,40” altında olan maddelerin dikkate alınmaması gerektiği göz önünde bulundurulmuştur (Tabachnick ve ark., 2007). İstenilen ölçüm kalitesine sahip maddeleri taramak için 18 madde üzerinde madde analizi yapılmıştır (Tablo 1). On sekiz (18) madde ve 3 faktörden meydana ölçeğin KMO ve Bartlett testleri yapılmıştır. Analizlerde KMO = 0.88; Bartlett $\chi^2= 2956,054$; $sd=153$ ($p<.000$) olduğu belirlenmiştir (Tablo 2). KMO değerinin referans aralığında olduğu, örneklem büyüklüğü için yeterli olup, değişkenler arasındaki anlamlı ilişki neticesinde, keşfedici faktör analizi için uygun olduğu saptanmıştır. Faktörlerin toplam varyansın %72,46'sını ifade ettiği bulgulanmıştır. Elde edilen varyanslar alt faktörler için %25,79 (1. alt faktör); %24,02 (2. alt faktör); %22,63 (3. alt faktör) olarak hesaplanmıştır (Tablo 1).

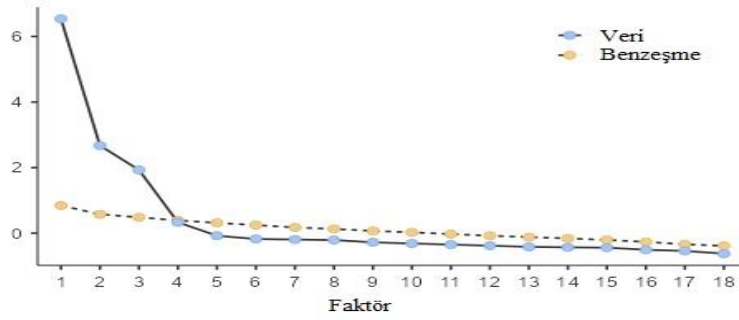
Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA)

İkinci analiz kısmında, elde edilen maddeler ve faktörler için AMOS 18 sürümü ile DFA prosedürleri AFA aracılığıyla gerçekleştirilmiştir (Şekil 2 - Şekil 3). Model uyumunu ölçmek için birkaç uyum indeksi benimsenmiştir: Ki-kare istatistiği (χ^2), normlu ki-kare (χ^2/df), ortalama karekök yaklaşım hatası (RMSEA) ve karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI) (Bollen, 1989; Hu ve Bentler, 1999). Genel olarak kabul edilen kriterler şunlardır: (a) Ki-kare istatistiğinin (χ^2) anlamlı olmayan farklılığa sahip olması beklenir, (b) 3,0'dan küçük normlu ki-kare kabul

edilebilir olarak kabul edilir (Bollen, 1989), (c) RMSEA “.08” değerinin altında, değerin %90 güven aralığında olmasıyla (Browne & Cudeck, 1992), (d) ,90'dan büyük CFI değeri makul olduğunu gösterir. (Hair ve ark., 2010). Yapılan çalışmada uyum indeks değerleri incelendiğinde ($\chi^2/df=1,35$, RMSEA=0,044, GFI=0,91, NFI=0,94 ve CFI=0,98) veri setinin teorik yapıya uyum sağladığı görülmüştür (Tablo 3).

BULGULAR

Açıklayıcı Faktör Analizine Yönelik Bulgular

Şekil.1 Faktör Çizgi Grafiği

Tablo 1. Açıklayıcı Faktör Analizi Faktör Yükleri

Maddeler	FY*	EV**	Var. (%)***	α
Faktör 1: Bilişsel				
1. Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak zamanı akıllıca kullanmaktır.	,84			
2. Boş zaman aktiviteleri bireyler ve toplum için faydalıdır.	,84			
3. Boş zaman aktiviteleri sağlığa katkı sağlar.	,86	4,64	25,79	,911
4. Boş zaman aktiviteleri mutluluğu artırır.	,80			
5. Boş zaman aktiviteleri enerjiyi yenilemeye yardımcı olur.	,80			
6. Boş zaman aktiviteleri bireylerin rahatlamasına yardımcı olur.	,72			
Faktör 2: Duyuşsal				
7. Boş zaman aktivitelerim bana keyif veriyor.	,89			
8. Boş zamanın benim için iyi olduğunu hissediyorum.	,93	4,32	24,02	,942
9. Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmaktan hoşlanıyorum.	,75			
10. Boş zaman aktivitelerim canlandırıcıdır.	,75			

11. Boş zaman aktiviteleri için harcadığım zamanın boşa geçmediğini hissediyorum.	,86			
12. Boş zaman aktivitelerimden hoşlanıyorum.	,89			
Faktör 3: Davranışsal				
13. Boş zaman aktivitelerimde daha yeterli olabilmek için önemli derecede zaman ve efor harcarım.	,77			
14. Boş zaman aktivitelerini daha iyi yapabilmek için bir seminer ya da kursa katılabilirim.	,83			
15. Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak için boş zamanımın artması gerektiğini düşünüyorum.	,80			
16. Meşgulken bile boş zaman aktivitelerine katılırım.	,78	4,07	22,63	,899
17. Boş zaman aktivitelerine yönelik eğitim ve ön hazırlık için zaman harcayabilirim.	,79			
18. Diğer aktiviteler arasında boş zamanıma yüksek öncelik tanırım.	,84			
*Faktör Yüklü **Eigenvalue ***Varyans (%)				

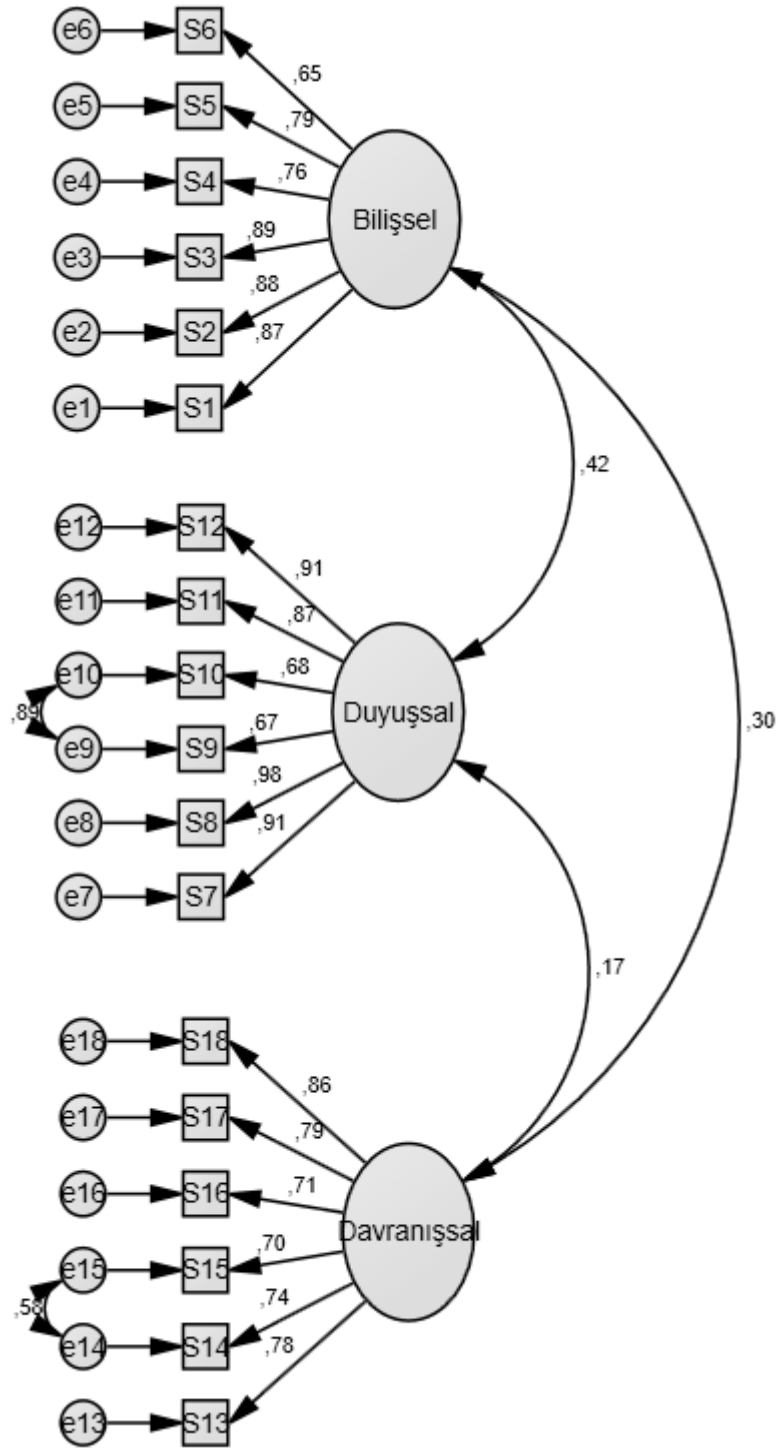
Tablo 2. Verilerin Faktör Analizine Uygunluğunun İncelenmesi

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)		,88
Bartlett Test	Chi-Square	2956,054
	Sd	153
	(p<0,05)	,000

Tablo 3. Uyum İndeks Değerleri

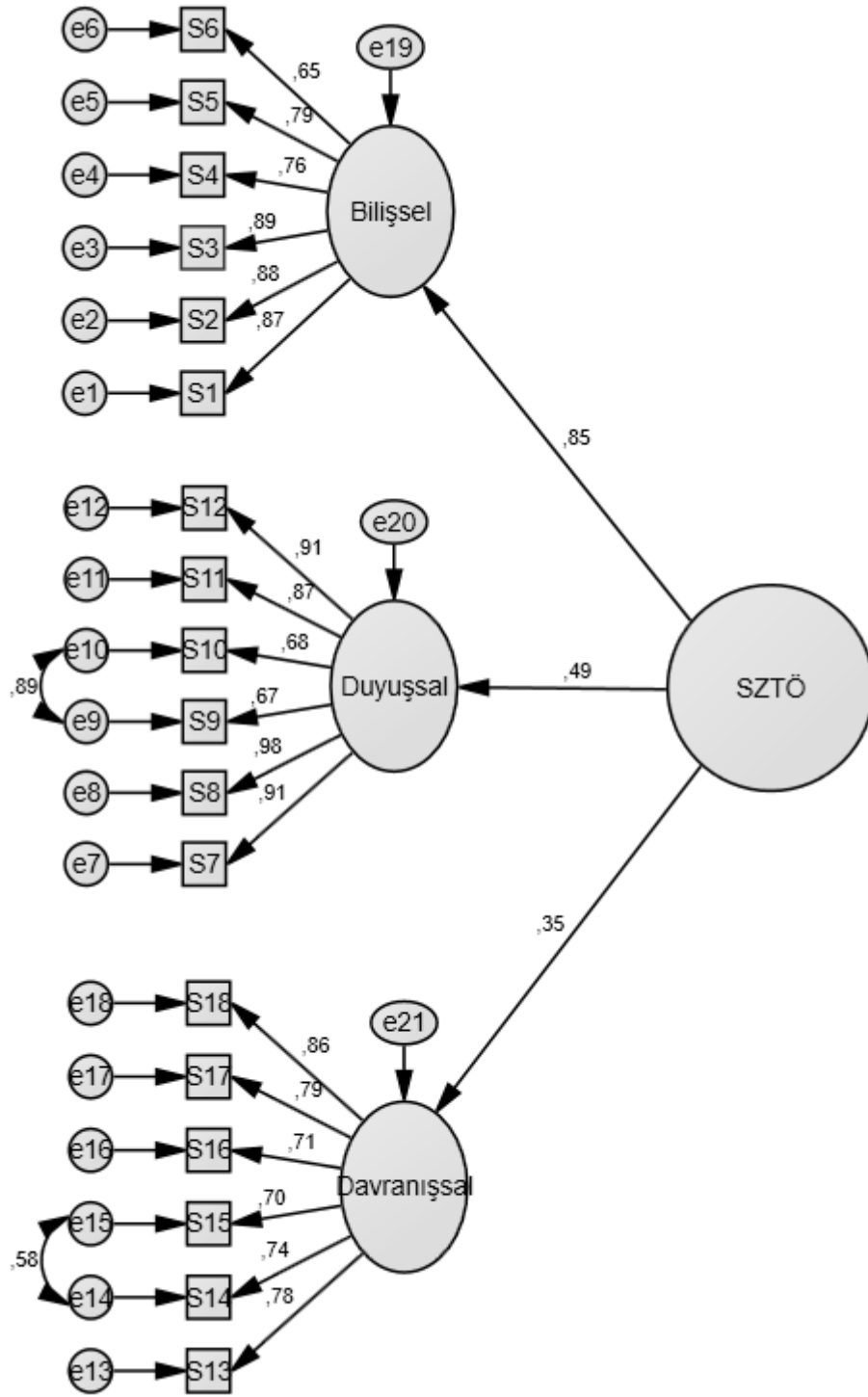
Uyum İstatistikleri	Kabul Edilebilir sınır	Mükemmel	Modeldeki Değerler	Uyumu
CMIN/df	2-5	≤2	1,35	Mükemmel
RMSEA	=,050 ve =,080 arası	=,000 ve <.050 arası	,044	Mükemmel
GFI	=,85 ve üzeri	=,90 ve üzeri	,91	Mükemmel
AGFI	=,85 ve üzeri	=,90 ve üzeri	,88	Uygun
CFI	=,95 ve üzeri	,97 ve üzeri	,98	Mükemmel
RMR	=,050 ve =.080 arası	=,000 ve <.050 arası	,52	Uygun
NFI	=,90 ve üzeri	,95 ve üzeri	,94	Mükemmel

Şekil 2: Serbest Zaman Tutum Ölçeğine İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi

Şekil 3: Serbest Zaman Tutum Ölçeğine İlişkin ikinci düzey (Toplam boyut) Doğrulayıcı Faktör Analizi

TARTIŞMA

Ragheb ve Beard (1982) tarafından geliştirilmiş olan (36 madde) ve Teixeira ve Freire (2013) tarafından revize edilerek kısa formunu hazırlanan (18 madde) Serbest Zaman Tutum Ölçeği'nin genç yetişkin (üniversite öğrencileri) bireylerden oluşan örneklem grubunda psikometrik özellikler incelenmiştir. Araştırmada ölçeğin kısa formuna ait telif hakkına sahip olan yazarlardan, Teixeira ile iletişim kurulmuş ve ölçeğin Türk kültürüne adaptasyonu için görüşme sağlanmıştır. Daha sonra çeviri, dil geçerliği ve eşdeğerliği çalışmaları başlatılmıştır. Bu noktaya kadar yürütülen çalışma sonucunda ölçeğin hedeflenen ve mevcut formu arasında uyumluluk olduğu ve mevcut çalışmanın ana formunu önemli düzeyde temsil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Faktör yapısının özelliklerini elde etmek için açıklayıcı faktör analizi yapılmış ve bunun sonucu ortaya çıkan üç faktörlü yapının örneklem verisine uyum gösterip göstermediğini anlamak için ise doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeği kuramsal olarak ifade eden “bilişsel tutum”, “duyuşsal tutum” ve “davranışsal tutum” (Ragheb & Beard, 1982; Teixeira & Freire, 2013) üç alt boyutlu yapısı uyarlama çalışmasında korunmuş ve model uyum indekslerine iyi uyum gösterdiği görülmüştür ($\chi^2/df=1,35$, RMSEA=0,044, GFI=0,91, NFI=0,94 ve CFI=0,98).

Analizler sonucunda on sekiz maddeden oluşan ölçeğin üç alt faktörlü dağılımda DFA uyum değerlerinin yeterli düzeyde olduğu görülmüştür. Ölçek alt boyutlarında Cronbach Alfa verilerinin ise: bilişsel tutum “,91”, duyuşsal tutum “,94” ve davranışsal tutum “,89” olmak üzere güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Serbest Zaman Tutum Ölçeği – Kısa Formu'nun (SZTÖ-KF) genç yetişkin bireylerin serbest zaman tutumlarının belirlenmesinde geçerli-güvenilir bir ölçek olarak kullanılabileceği belirlenmiştir. Ölçeğin uygulanmasında bireylerin aldığı toplam puanın yüksek olması bireylerin, serbest zaman tutumlarının yüksek olduğunu, düşük puanın ise tutumlarının düşük olduğunu göstermektedir.

SONUÇ

SZTÖ-KF'nin Türkçe literatüre kazandırılmış olması, serbest zaman alanında yapılan çalışmalara ışık tutacağı ve gelecek çalışmalarda uygulanabilirlik açısından araştırmacılara referans olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca ölçeğin farklı meslek grupları üzerinde

uygulanarak elde edilen yapının doğrulanıp doğrulanmadığının test edilmesinin de literatüre yeni katkılar sağlayacağı düşünölmektedir.

Etik Beyanı

Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Faköltesi Etik Kurulu'nun 20.06.2022 tarihli oturumunda alınan E-70400699 sayılı, 2022/6 Fakölte Etik Kurulu Kararı ile etik kurul izni alınmıştır.

Yazar Katkıları

Araştırmada birinci yazar %60, ikinci yazar ise %40 oranında katkıda bulunmuştur.

KAYNAKLAR

- Akgül, B. M., & Gürbüz, B. (2011). Boş zaman tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(1), 37-43.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables* (Vol. 210): John Wiley & Sons.
- Brislin, R. W., Brislin, R. W., Lonner, W. J. & Thorndike, R. M. (1973). *Cross-cultural research methods*. Vol. 11, New York: J. Wiley.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1992). Alternative ways of assessing model fit. *Sociological methods & research*, 21(2), 230-258.
- Carpenter, G., & Patterson, I. (2004). *The leisure perceptions and leisure meanings of a mid-life couple around the time of retirement*. *World Leis J.* 46, 13–25.
- Chen, Y. C., Li, R. H., & Chen, S. H. (2013). Relationships among adolescents' leisure motivation, leisure involvement, and leisure satisfaction: A structural equation model. *Social indicators research*, 110(3), 1187-1199.
- Chiu, L. K., & Kayat, K. (2010). Psychological determinants of leisure time physical activity participation among public university students in Malaysia. *ASEAN Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 2(2), 33–45.
- Cho, D., & Price, T. (2018). Leisure Constraints to Participation in Competitive Activities and Intramural Sports: Comparing International and Domestic Students. *Journal of International Students*, 8(2), 884-900.
- Cronbach, L. J. (1951). *Coefficient alpha and the internal structure of tests*. *psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Deng, J., Walker, G. J., & Swinnerton, G. (2005). Leisure attitudes: A comparison between Chinese in Canada and Anglo-Canadians. *Leisure/Loisir*, 29(2), 239–273. doi:0.1080/14927713.2005. 9651331.
- Eskiler, E., Yıldız, Y., & Ayhan, C. (2019). The effect of leisure benefits on leisure satisfaction: Extreme sports. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 21(1), 16-20.
- Freire, T., & Teixeira, A. (2018). The influence of leisure attitudes and leisure satisfaction on adolescents' positive functioning: The role of emotion regulation. *Frontiers in psychology*, 9, 1349.
- Güler, G., & Ayan, C. (2020). Review of Attitude Scales Developed in Turkey Between 2002-2018 Regarding the Scale Development Process. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 53(3).
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Canonical correlation: A supplement to multivariate data analysis*. *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*, 7th ed.; Pearson Prentice Hall Publishing: Upper Saddle River, NJ, USA.
- Hsieh, C.-M. (1998). *Leisure attitudes, motivation, participation, and satisfaction: Test of a model of leisure behavior*. Unpublished doctoral dissertation, Indiana University, Bloomington, IN.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling: a multidisciplinary journal*, 6(1), 1-55.
- Isik, U., & Demirel, M. (2018). Turkish adaptation of study-leisure conflict scale, its validity and reliability. *European Journal of Education Studies*.
- Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *psychometrika*, 39(1), 31-36.
- Kara, F. M., Emir, E., Gürbüz, B., & Öncü, E. (2018). *Serbest zamanın anlamı: yetişkin bireyler örneği*.
- Kono, S., Ito, E., & Loucks-Atkinson, A. (2021). Are leisure constraints models reflective or formative?: Evidence from confirmatory tetrad analyses. *Leisure Sciences*, 44(1), 55-76.
- Korol, S. M., Korol, V. M., & Zinchenko, A. V. (2020). *Leisure management at the educational institutions of the labour reserves system during the post-war recovery of ukraine, (1945-1950)*.
- Lee, C., Payne, L. L., & Berdychevsky, L. (2018). The roles of leisure attitudes and self-efficacy on attitudes toward retirement among retirees: a sense of coherence theory approach. *Leis. Sci.* 1, 1–18.

- Mannell, R. C., & Kleiber, D. A. (2020). *Psychology of leisure*. In Routledge Handbook of Leisure Studies (pp. 40-51). Routledge.
- Moghadam, M. B. (2011). Exploring relationship of personality's models and constructs of leisure. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 8(2), 530–535.
- Mouratidis, K. (2019). Built environment and leisure satisfaction: The role of commute time, social interaction, and active travel. *Journal of transport geography*, 80, 102491.
- Orsega-Smith, E., Payne, L. L., Mowen, A. J., Ho, C., & Godbey, G. C. (2007). The role of social support and self-efficacy in shaping the leisure time physical activity of older adults. *J. Leis. Res.* 39, 705–727.
- Pérez-de la Cruz, S., Gonzalez-Gerez, J. J., Arellano de León, Ó. & Vargas Rodriguez, A. (2022). Spanish Validation of the PALMS (Physical Activity and Leisure Motivation Scale). *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(16), 10064.
- Ragheb, M. G., & Beard, J. G. (1982). Measuring leisure attitude. *Journal of Leisure Research*, 14(2), 155-167.
- Ragheb, M. G. & Tate, R. L. (1993). A behavioural model of leisure participation, based on leisure attitude, motivation and satisfaction. *Leis. Stud.* 12, 61–70.
- Roomy, A. (2019). *Bridging the gap between principles and practices in sport and leisure management: a framework for the financial management of parks and recreation*. 東海大学紀要. 体育学部, (48), 119- 123.
- Rosa, C. D., Collado, S., Profice, C. C., & Larson, L. R. (2019). Nature-based recreation associated with connectedness to nature and leisure satisfaction among students in Brazil. *Leisure Studies*, 38(5), 682- 691.
- Searle, M. S., & Iso-Ahola, S. E. (1988). *Determinants of leisure behavior among retired adults*. *Ther. Recreat. J.*22, 38–46.
- Sevic, M., & Eskiler, E. (2020). Campus Recreation: Investigating the Relationship between Leisure Constraints and Involvement. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 4(1), 65-75.
- Silk, M., Andrews, D., & Thorpe, H. (Eds.). (2017). *The Routledge handbook of physical cultural studies*. London: Routledge.
- Silk, M., Caudwell, J., & Gibson, H. (2017). Views on leisure studies: pasts, presents & future possibilities?. *Leisure Studies*, 36(2), 153-162.
- Stanton, J. M., Sinar, E. F., Balzer, W. K., & Smith, P. C. (2002). Issues and strategies for reducing the length of self-report scales. *Perspective Psychology*, 55(1), 167–194.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2007). *Using multivariate statistics* (Vol. 5): pearson Boston, MA.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Teixeira, A., & Freire, T. (2013). The leisure attitude scale: Psychometrics properties of a short version for adolescents and young adults. *Leisure/Loisir*, 37(1), 5767.
- Trang, N. T., & Lee, G. (2018). Senses in leisure tourism: Scale development and its relationship with emotions. *관광연구저널*, 32(4), 21-39.
- Tsai, C., Huang, C. & Wu, M. (2014). *The relevant study of leisure motivation, leisure attitude and health promotion lifestyle of elderly people in Taiwan*. Zenodo 8, 2374–2377.
- Wilson, R., Platts, C., & Plumley, D. (Eds.). (2022). *Torkildsen's Sport and Leisure Management*. Taylor & Francis.
- Zhou, B., Zhang, Y., Dong, E., Ryan, C., & Li, P. (2021). Leisure satisfaction and quality of life of residents in Ningbo, China. *Journal of Leisure Research*, 52(4), 469-486.